

Lärarhandledning till När världen slocknar

En spänningsroman på preppertema för årskurs 4-6

"... Boken öppnar också upp för samtal om prepping, katastrofer och hur man kan agera när det värsta händer. Författaren Helena Söderblom har skapat en välskriven, spännande, dramatisk bok med högt tempo, ett starkt driv och en handling som griper tag i läsaren."

Lektor Carola Forslund, BTJ-häfte nr 23, 2020.

Introduktion

Vårt samhälle är rikt, komplext och innehåller en mångfald av varor, tjänster, kultur och människor. Men det som utgör våra gynnsamma levnadsvillkor och flätar oss samman i allt högre grad gör också samhället sårbart.

En god och ansvarstagande samhällsmedborgare har en förståelse för detta och förbereder sig för situationer där exempelvis elektriciteten bryts, vattenförsörjningen upphör och varuleveranser och övriga transporter stannar. Varje person som i den situationen kan ta ansvar för sig själv under åtminstone några dagar, gör att samhällets resurser att hantera krisen räcker lite längre och kan komma de som behöver hjälpen mest till del. Alla insatser räknas.

Du som läser detta är kanske lärare, skolbibliotekarie, fritidspedagog, är aktiv i föreningslivet, håller kurser eller förmedlar på annat sätt kunskap och insikter. Oavsett är du potentiellt en mycket viktig länk i kedjan att bygga ett starkare samhälle. Jag hoppas att du finner den inspiration du söker i denna handledning och du är varmt välkommen att höra av dig till mig med tips, idéer och önskemål.

Bästa hälsningar,
Helena Söderblom
Författare till boken När världen slocknar
helena.b.soderblom@gmail.com

Om boken

Övernatta i skolan? Aldrig i livet. På något sätt måste de ta sig hem. Hur illa kan det egentligen vara därute?

Sjätteklassaren Adam Nyman önskar att han var modig som en superhjälte, men i själva verket vågar han inte ens åka bussen hem från skolan. När ett stort snöoväder brakar loss på fredagseftermiddagen, hänger det plötsligt på Adam att ta hand om sin lillasyster Maja och samla ihop hela familjen igen. Men kommer han att hinna i tid, så att de kan fira hans födelsedag tillsammans dagen därpå?

När världen slocknar är en realistisk äventyrsberättelse som handlar om helt vanliga barn som hamnar i en extrem situation där de tvingas samarbeta, vara modiga, påhittiga och smarta för att överleva. Den handlar om vänskap, mod, ansvar, att våga stå upp för andra och sig själva men också om de förväntningar man har på sig själv, varandra och på de vuxna.

När världen slocknar i undervisningen

När världen slocknar är en spännande berättelse för, i första hand, barn i mellanstadieålder. Språket är enkelt och tempot i boken är högt för att stimulera till läsglädje.

Boken utgör en introduktion i "prepping" och samhällets krisberedskap. Vad händer egentligen när det oväntat blir ett större strömavbrott? Lamporna slocknar, men hur är det med värme, vattenförsörjningen, wifi, och mobiltäckning? Vad kan vi göra själva för att förbereda oss?

Frågeställningarna om krisberedskap och samhällets sårbarhet kopplar på ett övergripande plan till Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet. Uppgifterna i handledningen kopplar dels till ämnet svenska, dels inom samhällskunskap. Därutöver finns möjlighet att arbeta inom hem- och konsumentkunskap med frågor om livsmedel. Vad för slags mat lämpar sig att lagra hemma? Vad håller länge, går att äta utan eller med resurssnål tillagning?

I boken avhandlas även nödsituationer. Hur agerar man vid en brand? När ska man ringa 112 och vad händer när man gör det?

När världen slocknar innehåller dessutom scener som kan användas som bas för större frågeställningar om exempelvis mod, vänskap, rätt och fel och mobbing. Boken lämpar sig därmed väl för läsning och arbete, individuellt eller i grupp, i skola, fritidshem eller exempelvis studiecirkel och föreningsliv.

Innan du sätter igång ...

Att samhället är sårbart och att saker vi tar för givet plötsligt kan försvinna, åtminstone under en period, kan vara en obehaglig tanke för både barn och vuxna. Det är därför bra om du som pedagog understryker att vårt samhälle är konstruerat för att stå upp mot alla typer av hot vi kan identifiera, såsom elbortfall, extrem väderlek, pandemi och störningar i kommunikationer. Ja, till och med krig.

Både det offentliga (kommuner, regioner, länsstyrelser och alla andra myndigheter inklusive försvarsmakten) och privata (mobiloperatörer, postservice, bredbandsleverantörer, transportföretag, livsmedelsbranschen och så vidare) Sverige förbereder sig dagligen för att stå rustat och kunna komma till undsättning för medborgarna när det behövs.

Den egna kris-/och hemberedskapen är dock viktig eftersom det gör att samhällets resurser i kris räcker längre. (Hade fler haft gott om toalettpapper hemma i coronakrisens början hade det inte behövt ta slut på butikshyllorna. Dock fylldes det på snabbt!) Att vidta praktiska förberedelser kan också hjälpa oss att vara mer mentalt beredda när krisen slår till. Också det är en mycket viktig aspekt, kanske den viktigaste av alla.

Handledningens struktur

Handledningen består av sex delar

1. Uppstart
2. Läsförståelse
3. Temafrågor: ansvar, mobbing, vänskap/lojalitet, rätt och fel, mod.
4. Om prepping: samhällets krisberedskap
5. Fyra viktiga nummer 112, 113 13, 114 14, 117.
6. Avslutning

Uppstartsfrågorna och läsförståelsen i del 1-2 är tänkt att användas före och under läsningen, följande delar i huvudsak efter. I del 3-6 finns kort bakgrundsfakta till dig som lärare, en kapitelhänvisning om tillämpligt och en eller flera diskussionsfrågor. Dessa kan utföras i par eller grupper av olika storlek, individuellt som skrivuppgift eller användas som inspiration för andra pedagogiska moment.

Del 1 - Uppstart

Ur den reviderade kursplan för grundskolan som börjar gälla 1 juli 2021

Svenska i årskurs 4–6:

Läsa och skriva

- Gemensam och enskild läsning. Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt.
- Sammanfattning av texter.
- Resonemang om texter med koppling till sammanhang inom och utanför texten samt till den egna läsoplevelsen.
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Bearbetning av egna och gemensamma texter till innehåll och form. Att ge och ta emot respons på texter.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.
- Språkliga strukturer och normer. Meningsbyggnad, med huvudsatser, bisatser och skiljetecken samt textbindning med hjälp av sambandsord. Stavning, ords böjningsformer och ordklasser.
- Ordböcker och digitala verktyg för stavning och ordförståelse.

Före läsningen

Läs upp baksidestexten och prata om vad boken handlar om. Använd frågorna nedan om ni vill.

- Har du erfarenhet av strömavbrott? Vad hände då? Tände man ljus? Något annat? Var strömmen borta länge?
- Har ett stort oväder inträffat där ni eller någon ni känner bor? Hur påverkade det er eller dem? Kunde man gå ut? Kunde vuxna ta sig hem från jobbet?
- Är det viktigt att vara modig? I vardagen? I en krissituation? Vad är modigt? Kan det vara både att göra saker och säga vad man tycker?
- Vad önskar du att du vågade göra? (Fundera själv om du inte törs säga det inför alla. Än.)
- Vem är det som har skrivit boken och varför? (sök info på www.helenasoderblom.com och nätet i övrigt)

Under arbetet med boken, stanna upp regelbundet och reflektera över vad som har hänt. Varför gör karaktärerna som de gör? Sammanfatta de viktigaste händelserna i boken (vändpunkterna som driver handlingen). Reflektera även över vad som kan komma att hända framåt.

Del 2 - Läsförståelse

(Facit ligger som bilaga allra sist i handledningen)

Prolog och kapitel 1-3, Tidigare, hemma och på väg till skolan

På raderna

- Vem handlar boken om?
- Vilka är de andra i hans familj?
- Vilken dag är det och vad har de för planer?

Mellan raderna

- Brukar Adam åka hem själv efter skolan? Varför inte?

Bortom raderna

- Varför tycker Adam att det är jobbigt att ta emot nyckeln?

Ordlista

- pakt

Kapitel 4-13, I skolan, mormor Minna

På raderna

- Vad heter Adams barndomskompis? Hur ser hon ut?
- Vad tycker Adam om att göra på fritiden?
- Varför tänder de ljus i skolan? Varför fungerar inte wifi?
- Varför ska barnen sova över i skolan?

Mellan raderna

- Varför kan inte bilar och bussar köra i snöovädret? Varför blir Adam glad när han hör det?
- Hur känner sig Adam när Linus pappa kommer och hämtar sin son? Varför?

Bortom raderna

- Varför blir Jasmina så arg på Melker och Linus?
- Varför tycker inte Elisabet om Jasmina?
- Hur känner sig Adam när han hör att mamma kanske inte kan komma hem i kväll? Hur känner sig Jasmina?

Ordlista

- adrenalin
- piskrapp
- ordström
- räddningsinsatser
- olycksbådande
- kedjereaktion

- Jobbkostymerna

Kapitel 14-23, I skolan, strömmen har gått, storebror Max

På raderna

- Vem är Charlie?
- Varför får inte Melker titta på Youtube?
- Vad äter barnen till middag? Varför?
- Storebror Max har vattendunkar hemma. Vad har han mer?
- Märker lärarna när Adam, Jasmina och Maja går? Varför/varför inte?

Mellan raderna

- Varför är Charlie viktig för Jasmina?

Bortom raderna

- Varför är Adam orolig för Maja? För mormor?
- Varför bestämmer de sig tillslut för att gå hem?
- Varför har Max ett litet förråd med vatten, mat, ljus, ficklampor och annat i sin lägenhet?

Ordlista

- Vattendunkar
- Prepper
- Zombie
- Apokalyps
- Fimbulvinter
- nödbelysning
- industriområde

Kapitel 24-35 Vägen hem

På raderna

- Hur är vädret när de lämnar skolan? Vilken tid på dygnet är det?
- Varför är nästan inga människor ute på stan?
- Vem sitter i bilen? Varför sitter han bara där?
- Vad får Adam och Maja av honom?
- Vem kommer tillbaka när de är nästan framme vid huset?
- Har Adam nyckeln med sig?

Mellan raderna

- Varför väntar inte Adam på Jasmina?
- Varför går Hugo?
- Varför tar Adam snowracern?

- Vad betyder “ambulisen” som Maja säger, tror du? Varför säger hon så?

Bortom raderna

- Tycker Adam att han gör rätt eller fel som tar snowracern?
- Hur känner sig Adam när Jasmina kommer tillbaka? På fler än ett sätt?

Ordlista

- Siluett
- Nödhammare

Kapitel 36-43 Hemma hos familjen Nyman, natt, skolan

På raderna

- Varför går Jasmina iväg igen?
- Vad letar Adam efter på övervåningen?
- Vems mobil hittar han? Vem har sms:at?
- Varför tvekar Jasmina att följa med till Max?
- Varför vill hon att de packar bättre denna gång?
- Vilka saker packar de?
- Varför försöker Nisse ringa 112? När ska man ringa dit?

Mellan raderna

- Varför tänker Adam att det kan finnas varulvar eller inbrottstjuvar i huset?
- Varför går det inte att ringa med mobilen?
- Varför har maten blivit ljummen?

Bortom raderna

- Hur tycker Adam att det känns att fylla år?
- Varför brukar inte Jasmina prata om sin pappa?

Ordlista

- powerbank
- jurist
- konkurrens
- konferens
- sammanbrott
- kroppsbyggnad

Kapitel 44-50 På väg till Max

På raderna

- Hur är vädret när de vaknar på lördagen?
- Vem är Vilgot?
- Vad vill barnen köpa i affären? Gör de det?

Mellan raderna

- Varför tänker Max att det inte funkar att cykla?
- Varför tror Adam att polisbilen letar efter honom?

Bortom raderna

- Varför gråter Maja på isen?

Ordlista

- gryningsljuset
- blanksvarta

Kapitel 51-54 Hemma hos Max, hos mormor

På raderna

- Vad surrar till i Adams ficka?
- Vem försöker barnen ringa? Vad vill de säga?
- Var är Max när de kommer till hans lägenhet?
- Hur kan det vara varmt hos mormor Minna?

Mellan raderna

- Vilka saker fungerar inte i Max lägenhet på grund av strömavbrottet? Vad har han gjort för att det ska bli så bra som möjligt?
- Var har mormor Minna lärt sig att klara nödsituationer?
- Varför går Max innan han har druckit kaffe?

Bortom raderna

- Varför har pappa Lars suttit på olika tåg hela natten?
- Ordlista
- strömlöshet
- reklambyrå

Kapitel 55-59 Branden

På raderna

- Vem bultar på Max dörr? Vad gör Adam?
- Vilket nummer ringer Adam? Vem pratar han med?
- Vad gör Max när han kommer? Varför?

Mellan raderna

- Varför har det börjat brinna i huset?

Bortom raderna

- Var Adam modig som gick tillbaka in i lägenheten? Vad kunde ha hänt? Vad skulle du ha gjort?

Ordlista

- SOS-operatör
- hjärt-lungräddning
- inblåsning

Kapitel 60-65 Adams födelsedag, avslutning

På raderna

- Vilka sitter runt bordet hos mormor Minna? Vad pratar de om?
- Vad säger Adams pappa när han berättar om snowracern?
- Vad är reservkraft?

Mellan raderna

- Varför hade Jasminas pappa hört av sig? Varför blev Jasmina glad?
- Varför tycker Maja att vattnet är "snyggt"?
- Maja säger att Adam har superkrafter. Vilka är det och varför säger hon så?

Bortom raderna

- Varför stannade inte barnen i skolan tills föräldrarna kom hem?
- Varför säger Max att de ska handla *mycket* och inte lite mat?

Ordlista

- reservkraft
- diesel
- kontanter

Del 3 - Temafrågor kopplat till boken

Denna del handlar om övergripande frågor om ansvar, mobbing, rätt och fel, vänskap, lojalitet och mod. Frågorna kan med fördel diskuteras, antingen i par, grupp eller användas som grund för en fyra (eller relevant antal) hörn-övning. "Vem hade ansvaret för Maja? Adam, mamma eller någon annan?"

Frågorna kan också användas individuellt som övning i läsförståelse.

Ur Lgr 11, läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet,

s 5:

Skolans mål är att varje elev

- *respekterar andra människors egenvärde, tar avstånd från att människor utsätts för diskriminering, förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,*
- *kan leva sig in i och förstå andra människors situation och*
- *utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen.*

s 7:

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

- *kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt,*
- *har fått kunskaper om samhällets lagar och normer, mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar i skolan och i samhället.*

Ansvar

Prolog

Adam tappar bort sin lillasyster på ett köpcentrum när de är små och att han tycker att det är hans fel.

- Vem hade det egentliga ansvaret för Maja? Adam, då sex år, eller deras mamma?
- Hur tror du att det kändes för Adam när det hände? Tror du att det fortfarande känns på något särskilt sätt (påverkar honom) när han tänker på det?

Mobbing

Kapitel 5-6

1) Jasmina griper in när hon ser att två stöddiga killar i sexan ger sig på och skrämmar två tredjeklassare. En av mobbarna far i marken och börjar blöda.

- Var det rätt av Jasmina?
- Om inte, hur borde hon ha gjort?

2) Läraren som kommer ser bara den andra delen av det som händer och skäller ut Jasmina, för att ha ställt till med bråket.

- Vad gör bokens huvudkaraktär Adam (när det händer och sedan efteråt)?
- Vad skulle du göra i ett sådant läge? Skulle du stå upp för Jasmina i situationen? Prata med någon senare? Vem?

Vänskap, lojalitet

Kapitel 12-23

Adam och Jasmina befinner sig i skolan, ovädret rasar utanför. Ändå pratar de om att försöka ta sig hem.

- Vem vill gå hem och vem vill stanna?
- Vilka är fördelarna med (*argumenten för*) att gå hem? Vilka är nackdelarna (*argumenten emot*)?
- Vad är det som gör att de tillslut bestämmer sig?
- Vad kan hända (vilka är *riskerna*) om de går ut ensamma i mörkret och kylan?
- Vad skulle du själv ha gjort?

Rätt och fel

Kapitel 33-34, 43-44

På väg hem i stormen och kylan i kapitel 33 ser Adam en snowracer från grannen för att hjälpa sin syster hem sista biten. Grannarna är inte där och han tar snowracern utan att fråga.

- Hur tänker Adam när han tar snowracern? Tycker han att han gör fel?
- Hur skulle du ha gjort?
- Kan det vara rätt eller åtminstone ok att ta saker utan att fråga? Varför och i vilken situation?
- Vad betyder nöden har ingen lag? Håller du med om det?

Mod

Boken igenom gör Adam en så kallad hjälteresa. Han utmanas och får möta sin största rädsla, att ta ansvar. Han växer med uppgiften och är stolt när han klarar av att föra sin syster i säkerhet och samla familjen på sin födelsedag.

- 1) I början av boken tycker Adam att han är en fegis och skäms för det.
  - Varför tycker han att han är feg?
  - Tycker du att Adam är feg? Varför/varför inte?
- 2) I slutet på boken känner sig Adam stolt och modig.
  - Vilka händelser som beskrivs i boken tror du har ändrat hur Adam ser på sig själv (påverkat hans självbild)?
  - Kan det vara bra att göra saker man är rädd för ibland? Varför/varför inte?

Del – 4 Om prepping

Den som läser boken får en introduktion i personlig krisberedskap, i dagligt tal ofta kallat prepping. Frågorna nedan kan fungera som bas för temaarbeten. Dela till exempel upp klassen i grupper och ge dem ett av de sex områdena nedan att fördjupa sig i och redovisa för klassen.

Ur Lgr 11, läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet, s 5:

Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska i samarbete med hemmen främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.

(...)

Skolan har i uppdrag att förmedla och förankra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället.

Det egna ansvaret för beredskap

Enligt MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, bör alla som har möjlighet se till att kunna klara sig utan samhällelig service såsom el, vatten och möjlighet att handla mat i upp till en vecka (uppdaterat från tidigare 72 timmar). Naturligtvis finns planer och resurser för att stötta medborgarna i händelse av kris. Det är dock inget skäl att inte ta eget ansvar. Om alla de som är friska och starka kan ta hand om sig själva kan vi använda samhällets resurser för dem som inte klarar sig utan stöd, såsom barn, äldre och sjuka.

Alla kan bidra på olika sätt

Alla har olika förutsättningar för detta och kan behöva göra olika saker för att uppnå en bra hemberedskap. I boken beskrivs flera olika hushålls förhållningssätt till prepping.

Mormor Minna, kapitel 8, 53 och 60-63: bor i ett gammaldags hus med vedspis. Matförråden är välfyllda och hon har en batteridrivna radio. Hon har också erfarenheter från att ha vuxit upp i fattigdom och armod i efterkrigstidens Finland.

Storebror Max, kapitel 14, 45 och 51: Bor i en etta, en mindre lägenhet på nedre botten byggd på sextiotalet. Han har ett stort intresse för prepping och tänker gärna igenom olika smarta lösningar, t ex våtservetter för hygien och uppladdningsbara ficklampor. Han har också en campingutrustning, men det får inte kosta för mycket.

Familjen Nyman, kapitel 36-40 och 43: Bor i ett äldre trähus i utkanten av stan. Dagen innan man veckohandlar är det väldigt tomt på mat i skåpen. Kakelugnen används inte. Det finns dock gott om värmeljus. Varma kläder och filter också.

Temaarbeten, gruppdiskussioner och/eller skrivuppgifter

Fundera på vad som kan vara bra sätt att ha en bättre beredskap hemma utifrån följande kategorier:

Vatten

Hur får du vatten om det inte kommer i kranen? (**Se kapitel 51**) Eller om vattnen är otjänligt, dvs något har förorenat det. Då måste kommunen hitta orsaken och åtgärda den innan det går att dricka vattnet igen.

Facit: Bäst är att ha en egen brunn. Annars att lagra vattendunkar, petflaskor med vatten och andra kärl. Andra sätt att rena vatten är med vattenfilter eller till exempel särskilda klortabletter.

Värme

Hur håller du sig varm om elementen hemma stängs av? Har ni något annat sätt att värma upp huset? Eller er själva? **Kapitel 36, 40, 60**

Facit: kamin/öppen spis, värmeljus, varma kläder, sovsäckar, filtar.

Mat

Vad finns det för mat som håller länge? Som inte behöver vara i kylskåpet? Kanske har du ätit konserverad eller frystorkad mat på semester med bil, husvagn, båt eller tält? Tycker du om den maten?

Hemuppgift. Läs på maten i skåpen hemma och skriv upp några saker som håller länge (mer än ett halvår, eller kanske flera år)

Facit: Konserver, pasta, ris, couscous, hårt bröd, nötter, chips, olja, mjuka tacobröd, frystorkade rätter som nudlar etc. OBS, behöver maten tillagas måste du ha vedspis eller stormkök och bränsle. Och vatten!

Tänk även på att man inte måste ha ett källarförråd med konserver för att klara sig ett par dagar upp till en vecka. Det räcker långt att ha lite extra i skåpen. Att det inte hinner ta slut innan man går till affären nästa gång, som i **kapitel 38**.

Kommunikation

Hur får du information om vad som händer om elen bryts? Kontakta varandra i familjen?

Facit: Radio P4 (**nämns i kapitel 8**), krisinformation.se är MSB:s officiella websida för krisinformation (**kapitel 42**). Behöver du larma 112 och inte har en fungerande telefon ska du ta dig till närmaste brandstation.

Hygien

När Adam och Maja träffar Hugo i **kapitel 29** lär han dem en hel del, bland annat hur man gör för att gå på toaletten när vattnet inte fungerar. I **kapitel 51** ser de hur Max har lagt ut våtservetter för handtvätt.

Hur skulle du göra om det inte fanns vatten i kranen för att: tvätta händerna? Tvätta ett sår? Gå på toaletten? Har du upplevt det, t ex gått på utedass hemma eller i sommarstugan?

Facit: handtvätt med våtservetter, eller lagrat vatten (OBS går åt mycket) som värms upp och sårtvätt på flaska och bomull/fetvadd eller styckeförpackade, handsprit och ytdesinfektion.

Övrigt

När det blir elavbrott är det skönt med alternativa ljuskällor, som Max har i **kapitel 14**. Vad behövs för att ficklamporna ska funka när man behöver dem? Och var ska man ha dem så att man hittar dem i mörkret? Och vad ska man göra medan man väntar på att elen ska komma tillbaka?

I **kapitel 49** försöker barnen handla i affären, men upptäcker att den är stängd. Det gör att det kan vara problematiskt att handla även om man har kontanter och understryker ytterligare vikten av att ha bra beredskap och tillräckligt med mat och förnödenheter hemma.

Facit: ficklampa bredvid sängen, mycket extra batterier om de inte är uppladdningsbara. Spel och lekar. Kontanter, även om man inte kan vara säker på att kunna använda dem.

Del 5 - Om nödsituationer och de fyra numren: 112, 1177, 113 13 och 114 14

Att veta vilket nummer man ska ringa kan spara tid i en akut nödsituation. Över tre miljoner samtal rings till 112 varje år, många av dem felaktigt.

I kapitel 42 försöker skolpersonalen ringa 112. Kort därefter nämns 114 14. I kapitel 59 ringer Adam 112 och får hjälp av en SOS-operatör. De fyra numren man kan ringa vid olika situationer är:

112

Nödnumret 112 ska användas vid akuta nödsituationer då det är fara för liv, egendom eller miljö. En nödsituation är när du snabbt behöver hjälp från ambulans, räddningstjänst, polis, flyg-, sjö-, fjällräddning, jourhavande präst eller giftinformation.

OBS Det går inte att ringa 112 utan mobiltäckning, vilket många tror. Det som har hänt när det står endast 112 eller liknande på mobilen är att du inte har täckning hos din mobiloperatör men att det finns täckning via en annan operatör.

1177

Ring 1177 om du eller någon anhörig blivit sjuk och behöver rådgöra med en sjuksköterska eller om du vill få hjälp med att hitta rätt i vården. Du kan själv läsa om t.ex. sjukdomar, läkemedel och behandlingar på 1177.se

113 13

113 13 är Sveriges nationella informationsnummer. Hit kan du vända dig för att ge och få information om större olyckor och kriser eller om du har generella frågor kring coronaviruset som inte handlar om sjukdomssymptom.

114 14

Ring 114 14 för alla ärenden som inte handlar om pågående eller nyligen inträffade brott och händelser. Det är öppet dygnet runt, alla dagar under året.

Källa: SOS Alarm.se - Viktiga telefonnummer <https://www.sosalarm.se/trygghet/viktiga-telefonnummer>, 28 december 2020.

Uppgifter kopplat till de fyra numren

Uppgift 1: Har du eller dina föräldrar ringt något av numren ovan. Varför och vilken hjälp fick ni?

Uppgift 2: Gör **112-utmaningen**, och se hur många rätt du får. 112-utmaningen är en digital quiz framtagen av SOS Alarm och Polismyndigheten om vilket nummer man ska slå i olika situationer. Fungerar både på dator och mobil/surfplatta: www.112utmaningen.se

Uppgift 3: Tänk ut situationer där du skulle ha ringt de fyra olika numren och beskriv i text. Läs upp för varandra i grupper och diskutera. Tänker ni lika? Vad är rätt?

Uppgift 4: Gör 112-utmaningen på nytt och se om du har förbättrat resultatet!

Tips!

SOS Alarm har mycket bra filmat material om 112 på Youtube, exempelvis filmserien Glöm inte att komma ihåg med Kodjo Akolor och I just want to be cool: www.sosalarm.se/trygghet/viktiga-telefonnummer/112/ny-sida Serien består av fyra avsnitt på ca 15 minuter styck och handlar om hur man ska komma ihåg vilket nummer man ska ringa.

SOS Alarm publicerar även löpande säsongsanknutna tips för att förebygga eller agera rätt vid olyckor i sina sociala kanaler, @sosalarmsverige på både Facebook och Instagram.

Del 6 – Avslutning

När boken är utläst, diskutera, exempelvis följande:

- Vad tyckte du om boken? Motivera!
- Vilken karaktär i boken var din favorit? Fanns det någon karaktär du inte gillade?
- Blev du irriterad på Adam någon gång? Eller imponerad? Varför?
- Vad har du lärt dig av boken?
- Vad hade du själv gjort annorlunda om du hade skrivit en bok?

Skriv därefter en recension utifrån dina tankar ovan.

Om du vill skriva till författaren och berätta vad du tyckte eller ställa en fråga finns ett formulär på www.helenasoderblom.com/skola

Mer information:

Om krisen eller kriget kommer, En sammanfattande broschyr från MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Finns tillgänglig på ett stort antal språk: www.msb.se/sv/publikationer/om-krisen-eller-kriget-kommer

Vid samhällskriser publiceras **korrekt information till medborgarna på Krisinformation.se** <https://www.krisinformation.se>

Om brandskydd och agerande vid bränder: www.brandskyddsforeningen.se (eller brandförsvaret i din kommun!)

SOS Alarm, 112: www.sosalarm.se

Om dricksvatten: branschorganisationen Svenskt vattens hemsida: www.svensktvatten.se/fakta-om-vatten/dricksvattenfakta

Avslutande ord från författaren

Jag jobbar parallellt med författandet som rådgivare inom krisberedskap och kriskommunikation och att skriva har alltid varit ett sätt för mig att få utlopp för mitt samhällsengagemang. Att skriva för barn är en alldeles särskild utmaning. Jag vill inte pådyvla dem mina egna uppfattningar, utan försöker vara extra mån om att presentera ämnet på ett bra sätt så att de kan bilda sig en egen uppfattning. Skriva extra koncist, relevant och intressant.

Krisberedskap och prepping ligger mig varmt om hjärtat, även privat, och jag läser gärna själv litteratur om detta. Ofta är anslaget mycket ödesmättat och apokalypsen är nära om inte redan inträffad. Detta må vara spännande för oss invigda, men jag tror att det snävar in målgruppen för berättelserna ganska mycket.

I när världen slocknar var jag mån om att hitta ett trovärdigt vardagsscenario som ingen kan slå ifrån sig, "äsch, det där kommer ju inte att hända". Jag hoppas att boken kan bidra till att en del insikter och till samtal mellan vuxna och barn om hur samhället ser ut och vad man konkret kan göra i hemmet för att vara lite mer redo för nästa större oväder, längre strömavbrott, brand eller pandemi.

Tack för att ni har valt att arbeta med min bok. Jag hoppas att det kommer att väcka intresse hos eleverna och att de kommer att ha stor nytta av kunskaperna nu och i framtiden.

Bästa hälsningar,
Helena Söderblom

www.helenasoderblom.com

Del 2 – Läsförståelse FACIT

Prolog och kapitel 1-3, Tidigare, hemma och på väg till skolan

På raderna	
Vem handlar boken om?	Adam Nyman, elva år, på väg att fylla tolv
Vilka är de andra i hans familj?	Lillasyster Maja, Storebror Max, Mamma Ina, Pappa Lars (Mormor Minna)
Vilken dag är det och vad har de för planer?	En fredag i oktober, dagen före Adams födelsedag. Mormor ska komma på middag och det ska bli fredagsmys på kvällen.
Mellan raderna	
Brukar Adam åka hem själv efter skolan? Varför inte?	Nej, han tycker att det är läskigt och är rädd att han ska göra fel när han åker buss.
Bortom raderna	
Varför tycker Adam att det är jobbigt att ta emot nyckeln?	Han är rädd för att ta ansvar efter att ha tappat bort Maja på ett köpcenter när de var små.

Kapitel 4-13, I skolan, mormor Minna

På raderna	
Vad heter Adams barndomskompis? Hur ser hon ut?	Jasmina. Hon har brunt lockigt hår och fräknar.
Vad tycker Adam om att göra på fritiden?	Spela basket, spela fotboll, göra läxor, vara med kompisar.
Varför tänder de ljus i skolan? Varför fungerar inte wifi?	Elen försvinner till och från. Troligen kopplat till det stora snöoväder som drar in över staden. Elen kan gå om t ex träd faller över elledningar.
Varför ska barnen sova över i skolan?	För att det snöar så mycket att många föräldrar inte kommer hem från sina jobb, utan får övernatta i stan, eller ännu längre bort om de arbetspendlar.
Mellan raderna	
Varför kan inte bilar och bussar köra i snöoväddret? Varför blir Adam glad när han hör det?	Det blir halt på vägarna och flera olyckor som gör att bärgningsbilar och räddningsfordon korkar igen vägarna. Snön fortsätter och plogbilarna kommer inte fram. Först tänker Adam att det betyder att han inte behöver åka hem själv, utan kan vänta på Maja. Men sedan förstår han att inte ens mamma kan ta sig fram.
Hur känner sig Adam när Linus pappa kommer och hämtar sin son? Varför?	Glad att slippa Linus, men lite avundsjuk på att hans pappa kommer.
Bortom raderna	

Hur känner sig Adam när han hör att mamma kanske inte kan komma hem i kväll? Hur känner sig Jasmina?	Både Adam och Jasmina blir oroliga och stressade. Adam för att han inte får komma hem till sin födelsedag och Jasmina för att hon inte vill vara kvar på samma ställe som Elisabet hela natten.
Varför blir Jasmina så arg på Melker och Linus?	För att de gav sig på några killar som var både mindre och yngre.
Varför tycker inte Elisabet om Jasmina?	Elisabet tycker att Jasmina ofta ställer till det och är bråkig. Hon tycker också att hon vet hur det brukar gå för flickor som Jasmina och tror därför att det kommer att gå dåligt för henne.

Kapitel 14-23, I skolan, strömmen har gått, storebror Max

På raderna	
Vem är Charlie?	Jasminas katt.
Varför får inte Melker titta på Youtube?	För att det inte finns wifi och så måste de spara på batteriet.
Vad äter barnen till middag? Varför?	Mackor, frukt och mjölk. det är det som finns kvar på skolan inför helgen.
Storebror Max har vattendunkar hemma. Vad har han mer?	Ljus, tändstickor, ficklampor, mat som håller länge, våtservetter, powerbank
Märker lärarna när Adam, Jasmina och Maja går? Varför/varför inte?	Nej, de är i köket lite längre bort och märker inget.
Mellan raderna	
Varför är Charlie viktig för Jasmina?	Jasmina har ingen pappa och inga syskon, så Charlie är den hon har hemma, förutom mamma.
Bortom raderna	
Varför är Adam orolig för Maja? För mormor?	Han tycker att situationen känns otrygg och vet inte var de är och om de mår bra.
Varför bestämmer de sig tillslut för att gå hem?	Jasmina håller på att hamna i ett nytt bråk med Elisabet. Adam försöker vara modig.
Varför har Max ett litet förråd med vatten, mat, ljus, ficklampor och annat i sin lägenhet?	För att han vill ha det bekvämt även om något händer så att t ex elen slås ut, affärerna stänger och vattnet inte kommer i kranen.

Kapitel 24-35 Vägen hem

På raderna	
Hur är vädret när de lämnar skolan? Vilken tid på dygnet är det?	Väldigt kallt, det blåser och snöar blötsnö. Dessutom är det kväll och mörkt.
Varför är nästan inga människor ute på stan?	På grund av ovädret.
Vem sitter i bilen? Varför sitter han bara där?	Hugo. han har fastnat i bilen när han körde av vägen.
Vad får Adam och Maja av honom?	Handskar, choklad och vatten
Vem kommer tillbaka när de är nästan framme vid huset?	Jasmina.
Har Adam nyckeln med sig?	Nej, den ligger i hans andra jacka som är kvar i skolan.
Mellan raderna	
Varför väntar inte Adam på Jasmina?	För att han är kall och osäker på om han och Maja kommer att komma iväg överhuvudtaget om de fortsätter att vänta.
Varför går Hugo?	Han ska hem och vila sin skadade fot.
Varför tar Adam snowracern?	För att Maja är så trött att hon inte orkar gå sista biten. Han ska dra henne.
Vad betyder "ambulisen" som Maja säger, tror du? Varför säger hon så?	En kollision mellan ambulans och polis. Pappa brukar säga så och Adam tror att hon tänker på honom.
Bortom raderna	
Tycker Adam att han gör rätt eller fel som tar snowracern?	Han tycker att det känns fel.
Hur känner sig Adam när Jasmina kommer tillbaka? På fler än ett sätt?	Adam är lättad över att hon är tillbaka och ber om ursäkt för att de gick. Kanske skäms han lite?

Kapitel 36-43 Hemma hos familjen Nyman, natt, skolan

På raderna	
Varför går Jasmina iväg igen?	För att titta till sin katt, att han har mat och inte är rädd.
Vad letar Adam efter på övervåningen?	Sin mobil

Vems mobil hittar han? Vem har sms:at?	Mammas mobil. Max.
Varför tvekar Jasmina att följa med till Max?	Hon vill inte lämna hemmet och Charlie, men ändrar sig.
Varför vill hon att de packar bättre denna gång?	För att de ska klara kylan, snön och blåste bättre.
Vilka saker packar de?	filt, matsäck, vatten, nerf-gun, första hjälpen, ficklampor
Varför försöker Nisse ringa 112? När ska man ringa dit?	För att barnen är borta. Vid fara för liv, egendom eller miljö.
Mellan raderna	
Varför tänker Adam att det kan finnas varulvar eller inbrottstjuvar i huset?	För att han är mörkrädd
Varför går det inte att ringa med mobilen?	När strömmen går försvinner täckningen efter ett tag. (Basstationerna som ser till att det finns täckning har reservbatterier i några timmar, men exakt hur länge varierar.)
Varför har maten blivit ljummen?	Ingen el i kylskåpet och då blir det varmt efter ett tag.
Bortom raderna	
Hur tycker Adam att det känns att fylla år?	Trist, när han inte får vara med familjen. Det känns som att han har misslyckats.
Varför brukar inte Jasmina prata om sin pappa?	Hon vet inte så mycket om honom och tycker att det känns jobbigt att han inte vill vara med henne.

Kapitel 44-50 På väg till Max

På raderna	
Hur är vädret när de vaknar på lördagen?	Bättre, lite kallare, så snön är torr. Det blåser fortfarande
Vem är Vilgot?	Max granne
Vad vill barnen köpa i affären? Gör de det?	Mandariner, kanelbullar, glass, kexchoklad. Nej, affären är stängd pga strömavbrott.
Mellan raderna	
Varför tänker Max att det inte funkar att cykla?	För att det är för mycket snö

Varför tror Adam att polis bilen letar efter honom?	För att han har tagit snowracern
Bortom raderna	
Varför gråter Maja på isen?	För att hon blir rädd, både för att hon ska trampa igenom och för att hon har gjort fel.

Kapitel 51-54 Hemma hos Max, hos mormor

På raderna	
Vad surrar till i Adams ficka?	Mammas mobil
Vem försöker barnen ringa? Vad vill de säga?	Pappa. Att de är hos Max och mår bra.
Var är Max när de kommer till hans lägenhet?	Hos mormor
Hur kan det vara varmt hos mormor Minna?	Hon eldar i sin vedspis
Mellan raderna	
Vilka saker fungerar inte i Max lägenhet på grund av strömavbrottet? Vad har han gjort för att det ska bli så bra som möjligt?	Lamporna lyser inte, det är kallt och inget vatten kommer i kranen. Han har gjort en sovplats under ett bord som en koja för att hålla värmen, vattendunk med krav framställd, våtservetter för handtvätt och uppladdningsbara ficklampor ger ljus.
Var har mormor Minna lärt sig att klara nödsituationer?	När hon var liten i Finland
Varför går Max innan han har druckit kaffe?	Han får veta att de har sovit i skolan och vill gå och titta till dem (passerar dock hemma först).
Bortom raderna	
Varför har pappa Lars suttit på olika tåg hela natten?	För att han vill ta sig hem till sin familj så fort som möjligt.

Kapitel 55-59 branden

På raderna	
Vem bultar på Max lägenhetsdörr? Vad gör Adam?	Vilgot, Adam blir först rädd och låser, men sedan öppnar han och får tillsammans med Jasmina ut Vilgot i friska luften. Det brinner och trapphuset är fullt av rök.

Vilket nummer ringer Adam? Vem pratar han med?	Adam ringer 112 och pratar med en SOS-operatör som heter Sara.
Vad gör Max när han kommer? Varför?	Han tar över telefonen och gör hjärt-lungräddning på Vilgot i väntan på ambulansen.
Mellan raderna	
Varför har det börjat brinna i huset?	Kanske har det tagit eld i de värmeljus om Vilgot lånade av Max. har han somnat ifrån dem?
Bortom raderna	
Var Adam modig som gick tillbaka in i lägenheten? Vad kunde ha hänt? Vad skulle du ha gjort?	Ja, han räddar en person i livsfara, men han tar också en stor risk. En brand kan utvecklas snabbt och plötsligt kanske det inte går att ta sig ut längre. Läs mer hos t ex Brandskyddsföreningen (www.brandskyddsforeningen.se) om hur man ska agera vid en brand.

Kapitel 60-65 Adams födelsedag, avslutning

På raderna	
Vilka sitter runt bordet hos mormor Minna? Vad pratar de om?	Hela familjen Nyman, (Ina, Lars, Adam, Max, Maja) Jasmina och hennes mamma Mila. Om allt som har hänt sedan i fredags morse.
Vad säger Adams pappa när han berättar om snowracern?	Att det är ok, han går med Adam och lämnar tillbaka den och ersätter om något är trasigt.
Vad är reservkraft? Mellan raderna	Olika sätt att driva vidare lampor, värme och annat om elen går. T ex via en liten dieselmotor (generator) eller batterier.
Varför hade Jasminas pappa hört av sig? Varför blev Jasmina glad?	Jasminas pappa blev orolig när han hörde om ovädret. Jasmina blev glad för att han tänkte på henne.
Varför tycker Maja att vattnet är "snyggt"?	För att det är kallt och klart igen.
Maja säger att Adam har superkrafter. Vilka är det och varför säger hon så?	Adam har visat sig påhittig och modig och har löst allt tack vare dessa "superkrafter"
Bortom raderna	
Varför stannade inte barnen i skolan tills föräldrarna kom hem?	De vet de inte riktigt nu. Men det var flera olika saker som las ihop. Jasmina ville inte vaara med Elisabet, hon var orolig för Charlie, Adam var orolig för mormor och ville vara modig t ex.

Varför säger Max att de ska handla <i>mycket</i> och inte lite mat?	För att vara mer redo till nästa strömavbrott.